OBSAH

Předmluva 6
Formální úprava a seznam zkratek používaných v textu 8

1. Les, lesní hospodářství a ochrana přírody (obecná část) 9
1.1 PŘÍRODNÍ LES A JEHO DYNAMIKA (Igor Míchal) 10
Od velkého k malému: Dva lesní biomy ČR 10
Fungování ekosystému a potravní řetězce 14
Humusová forma – výsledek činnosti destruentů a reducentů 20
Druhová početnost organismů v lesním ekosystému 20
Příklady energomateriálových bilancí lesního biomu 24
Dva typy generačních cyklů lesa 27
Mechanická stabilita vývojových stadií lesa 36
Porostotvorné dřeviny, jejich konzumenti a dynamika vzájemných vztahů 38
Posuny v chápání spontánních vývojových tendencí lesů 51
Základní typy autogenní sukcese podle vlastností dřevin 68
Allogenní sukcese lesních ekosystémů 78
Závěry pro management chráněných území 81
1.2 LESNICKÉ PLÁNOVACÍ PODKLADY (Igor Míchal) **88**
Příloha 1: Typologická skladba hospodářských souborů, fyziotypy přirozené vegetace a geobotanické jednotky (J. Vokoun) 105
1.3 POŽADAVKY OCHRANY PŘÍRODY NA PROVOZ LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ (Igor Míchal) **107**
Příloha 2: Plošná bilance lesů v chráněných územích přírody a krajiny ČR ... 117
Příloha 3: Doporučení k podpoře mizejících druhů původních dřevin (V. Zatloukal) 118
Příloha 4: Doporučení pro používání geograficky nepůvodních druhů a ekotypů dřevin (P. Moucha) 121
1.3.1 Požadavky přírodě blízkého lesního hospodářství (Jiří Šindelář) 124
Příloha 5: Návrh kvantifikace přírodě blízkých dřevinných skladeb (J. Smejkal) 136
1.3.2 Funkční požadavky na ochranné lesy (Igor Míchal) 141
1.3.3 Funkční požadavky na genové základny lesních dřevin (Jiří Šindelář) .. 149
Příloha 6: Hospodaření v genových základnách (výpis z metodického návodu) 155
1.3.4 Funkční požadavky na lesy v 1. zóně velkoplošných chráněných území a v přírodních rezervacích (Igor Míchal) 156
Příloha 7: Cílové vlastnosti porostů a limity lesnických činností ve vybraných lesích zvláštního určení (K. Plíva) 161
Příloha 8: Srovnání cílových dřevinných skladeb a cílové porostní výstavby vybraných lesů zvláštního určení (K. Plíva) 162
1.3.5 Funkční požadavky na lesy přírodních památek 164
1.3.6 Funkční požadavky na lesy CHKO mimo 1. zóny a na ostatní ekologicky zvláště významné části lesů hospodářských 167
Příloha 9: Rekapitulace ustanovení předpisů lesního zákona o ochraně lesní přírody 169
1.3.7 Funkční požadavky na zastoupení přestárlých stromů (Igor Míchal) ... 174
Příloha 10: Čeledi hmyzu, které zahrnují obzvlášť velké počty druhů existenčně vázaných na odumřelé dřevo (M. F. Broggi) 180

Příloha 11: Význam vybraných druhů dřevin pro hmyz existenčně vázaný na odumřelé dřevo (U. Ammer) 180
Příloha 12: Vazba ptáků hnízdících mimo stromové dutiny na přestárlé stromy a porosty (K. Hudec a J. Vačkař) 181
Příloha 13: Obratlovci, kteří využívají stromové dutiny jako letní nebo zimní útulek (K. Hudec a J. Vačkař) 182
1.3.8 Funkční požadavky na formování lesních okrajů (Přemek Štipl) 183
1.4 PĚSTEBNÍ PLÁNOVÁNÍ JAKO ZÁKLAD PÉČE O LESNÍ PŘÍRODU (Igor Míchal) **193**
Příloha 14: Obecné náměty pro realizaci v chráněných územích všech kategorií, jež nebudou ponechána samovolnému vývoji 204
1.5 TECHNOLOGIE TĚŽBY A PŘIBLIŽOVÁNÍ DŘEVA JAKO NÁSTROJ MANAGEMENTU LESNÍCH POROSTŮ (Vladimír Simanov) **208**
1.6 ZVĚŘ JAKO PŘÍRODNÍ BOHATSTVÍ (Petr Moucha) **228**
Příloha 15: Zvláště chráněné druhy živočichů podle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., patřící ke zvěři 237
Příloha 16: Péče o biotopy lesních kurů jako příklad lesnické péče o chráněné druhy zvěře (E. Nováková) 239
1.7 PLÁNY PÉČE – NÁSTROJ KVALIFIKOVANÉHO UPLATŇOVÁNÍ ZÁJMŮ OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY V CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍCH (Petr Moucha) **246**
Příloha 17: Shrnutí rámcových požadavků na řízení vývoje lesních porostů v jednotlivých kategoriích chráněných území 250

2. Speciální část – zásady managementu (Igor Míchal) **253**
2.1 MOKŘADNÍ A POBŘEŽNÍ KŘOVINY A LESY (Zdenka Neuhäuslová, Karel Káňa) **279**
Poznámka k legislativní ochraně niv 297
Poznámky k managementu středních lesů 299
Hospodářské soubory 01 Mimořádně nepříznivá stanoviště – část
19 Lužní stanoviště
25 Živná stanoviště na podmáčených půdách – část
29 Olšová stanoviště na podmáčených půdách
2.2 XEROTERMNÍ DOUBRAVY (Jarmila Kubíková) **321**
Hospodářské soubory 01 Mimořádně nepříznivá stanoviště – část
21 Exponovaná stanoviště nižších poloh – část
23 Kyselá stanoviště nižších poloh – část
25 Živná stanoviště nižších poloh – část
2.3 HABROVÉ A LIPOVÉ DOUBRAVY (Zdenka Neuhäuslová) **343**
Poznámky k výmladkovým lesům (pařezinám) 355
Hospodářské soubory 21 Exponovaná stanoviště nižších poloh – část
23 Kyselá stanoviště nižších poloh – část
25 Živná stanoviště nižších poloh – část
2.4 ACIDOFILNÍ DOUBRAVY (Jaroslav Moravec) **367**
Hospodářské soubory 01 Mimořádně nepříznivá stanoviště – část
13 Přirozená borová stanoviště – část
21 Exponovaná stanoviště nižších poloh – část
23 Kyselá stanoviště nižších poloh – část
27 Oglejená chudá stanoviště nižších a středních poloh – část

39 Podmáčená chudá stanoviště – část
47 Oglejená stanoviště středních poloh – část
2.5 BORY (Miroslava Husová) **383**
Hospodářské soubory 01 Mimořádně nepříznivá stanoviště – část
03 Lesy v klečovém lesním vegetačním stupni – část
13 Přirozená borová stanoviště – část
39 Podmáčená chudá stanoviště – část
2.6 SUŤOVÉ A ROKLINOVÉ LESY (Miroslava Husová) **406**
Hospodářské soubory 01 Mimořádně nepříznivá stanoviště – část
51 Exponovaná stanoviště vyšších poloh – část
2.7 BUČINY A JEDLINY (Jaroslav Moravec) **421**
Poznámky k asanaci kůrovce 460
Poznámky k výběrnému způsobu hospodaření 464
Květnaté jedliny 481
Hospodářské soubory 47 Oglejená stanoviště středních poloh – část
57 Oglejená stanoviště vyšších poloh – část
59 Podmáčená stanoviště nižších až vyšších poloh – část
Acidofilní jedliny 485
Hospodářské soubory 57 Oglejená stanoviště vyšších poloh – část
77 Oglejená stanoviště horských poloh – část
Květnaté bučiny 487
Hospodářské soubory 31 Vysýchavá a sušší acerózní a bazická stanoviště středních poloh – část
35 Živná bazická stanoviště středních poloh
41 Exponovaná stanoviště středních poloh – část
45 Živná stanoviště středních poloh
47 Oglejená stanoviště středních poloh – část
51 Exponovaná stanoviště vyšších poloh – část
55 Živná stanoviště vyšších poloh
57 Oglejená stanoviště vyšších poloh – část
71 Exponovaná stanoviště horských poloh – část
75 Živná stanoviště horských poloh – část
77 Oglejená stanoviště horských poloh – část
Kalcifilní bučiny 518
Hospodářské soubory 01 Mimořádně nepříznivá stanoviště – část
Acidofilní bučiny 519
Hospodářské soubory 01 Mimořádně nepříznivá stanoviště – část
21 Exponovaná stanoviště nižších poloh – část
23 Kyselá stanoviště nižších poloh – část
41 Exponovaná stanoviště středních poloh – část
43 Kyselá stanoviště středních poloh – část
51 Exponovaná stanoviště vyšších poloh – část
53 Kyselá stanoviště vyšších poloh – část
2.8 SMRČINY (Jaromír Sofron) **535**
Poznámky k obnově zonálních smrčin 551
Poznámky k asanaci kůrovce 554
Horské klimaxové smrčiny 556
Hospodářské soubory 01 Mimořádně nepříznivá stanoviště – část
02 Vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace

Hospodářské soubory 03 Lesy v klečovém lesním vegetačním stupni – část
71 Exponovaná stanoviště horských poloh – část
73 Kyselá stanoviště horských poloh
77 Oglejená stanoviště horských poloh – část
Podmáčené rohozcové (mechové) smrčiny 567
Hospodářské soubory 77 Oglejená stanoviště horských poloh – část
79 Podmáčená stanoviště horských poloh – část
Rašelinné smrčiny 572
Hospodářské soubory 01 Mimořádně nepříznivá stanoviště – část
39 Podmáčená chudá stanoviště – část
59 Podmáčená stanoviště nižších až vyšších poloh – část
79 Podmáčená stanoviště horských poloh – část
2.9 LESNÍ KULTICENÓZY (Přemek Štipl) **577**
2.9.1 Stanovištně nevhodné porosty semenného původu 581
2.9.2 Stanovištně nevhodné výmladkové porosty 605
2.10 Management polních remízků a ochranných lesních pásů jako součástí ÚSES (Jiří Smejkal) **608**
2.11 Účelové zalesňování nelesních půd (Jiří Smejkal) **611**

3. Ukázky plánů péče podle zák. č. 114/92 Sb. **615**
3.1 KONCEPT PLÁNU PÉČE CHKO ČESKÝ KRAS 1997-2006 (P. Moucha, V. Švihla) **616**
3.1.1 Plochy sdružených souborů lesních typů v zónách odstupňované ochrany
3.1.2 Charakteristiky souborů lesních typů a jejich přirozená dřevinná skladba (ukázky)
3.1.3 Strategie péče o lesní porosty v zónách odstupňované ochrany přírody
3.2 PLÁN PÉČE O LESY CHKO BROUMOVSKO 1997-2006 (A. Hájek, P. Novotný, D. Zobal) **625**
3.2.1 Územní diferenciace cílů ochrany přírody a krajiny
3.2.1.1 podle typů stanovišť
3.2.1.2 podle příslušnosti k zónám CHKO
3.2.1.3 podle příslušnosti k maloplošným chráněným územím a evidovaným lokalitám zvýšeného zájmu ochrany přírody
3.2.1.4 podle postavení v územním systému ekologické stability
3.2.2 Požadavky na kategorizaci lesů vyplývající z územní diferenciace cílů ochrany přírody (ukázka)
3.3 NÁVRH ŘÍZENÍ VÝVOJE LUŽNÍCH LESŮ CHKO LITOVELSKÉ POMORAVÍ PODLE ZÓN (J. Machar, V. Polášek) **636**
3.4 PLÁN PÉČE O PŘÍRODNÍ REZERVACI „BUČINY U RAKOUS“, okres Semily a Jablonec n.N. 1995-2004 (F. Pelc, Z. Cipra) **640**
3.4.1 Rámcová směrnice způsobu řízení vývoje
3.4.2 Tabelární přehled opatření
3.4.3 Mapa umístění jednotlivých opatření
3.5 PLÁN PÉČE NAVRŽENÉ PŘÍRODNÍ REZERVACE „PEKLO“ okres Náchod 1995-2004 – ukázky (M. Buranský, J. Nehyba, S. Vacek) **646**
3.5.1 Obsah
3.5.2 Charakteristika území se zřetelem na hlavní motivy ochrany
3.5.3 Historie snah o ochranu území a negativní vlivy v minulosti
3.5.4 Typologické mapy
3.5.5 Hlavní zásady řízení vývoje lesních porostů přírodní rezervace

3.5.6 a) Hospodářská opatření podle jednotek rozdělení lesa
b) Způsob obnovy
3.5.7 Těžební mapy podle plánu péče a podle LHP (ÚHÚL Hradec Králové)
3.5.8 Ukázky z agendy Okresního úřadu Náchod, referátu životního prostředí
3.6 PLÁN PÉČE O REGIONÁLNÍ BIOCENTRUM „DLOUHÝ KOPEC“ (LHC Horní Polubný, LZ Harrachov, CHKO Jizerské hory) - podklad žádosti o změnu platného LHP (Z. Cipra, M. Lauer J. Mejsnar) **665**
3.6.1 Pracovní postup
3.6.2 Schéma konstrukce návrhu změn LHP
3.6.3 Lokalizace návrhu opatření (těžební mapa)
3.7 DOHODA O SPOLUPRÁCI MEZI LESY ČESKÉ REPUBLIKY S.P. A SPRÁVOU CHKO LITOVELSKÉ POMORAVÍ PŘI ZÁCHRANĚ A REPRODUKCI CENNÝCH MÍSTNÍCH POPULACÍ DŘEVIN **672**
3.8. KONCEPT PLÁNU PÉČE O NAVRŽENOU NPR „DOKESKÉ PÍSKOVCE A MOKŘADY“ – ukázka (B. Koutecký) **674**

Literatura **685**

Rejstříky **694**
Česká jména rostlin 694
Vědecká jména rostlin 697
Jména rostlinných společenstev 701
Jména lesnických stanovištních jednotek 704
Vybrané odborné termíny 708

Schematické profily lesních biomů a jejich půd na str. 10 a 11 jsou převzaty z knihy Paturi F.: *Der Wald* (1985).

Na přebalu je reprodukována s laskavým svolením Národní galerie Praha olejomalba Julia Mařáka (1832 – 1899) *„Jitro v lese“*.

Editoři děkují Uměleckoprůmyslovému muzeu Praha za svolení reprodukovat historické snímky Josefa Sudka z pralesa Mionší (str. 502).

Editoři dále děkují

nakladatelství Oertel + Spörer (Reutlingen, SRN) za svolení přetisknout snímky lesních živočichů od Ericha Marka z knihy *„Im grünen Dämmerlicht“* (1997, česky *„Krásy lesa“*, nakl. Anagram Ostrava 1998), zde str. 279, 343, 367, 406, 421 a 535;

Miloslavu Bílkovi za svolení přetisknout snímek soudobých obnovních postupů v CHKO Beskydy (úbočí hory Nořičí, str. 107).